

Шифра ученика: |

Укупан број бодова: |

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ, НАУКЕ И ТЕХНОЛОШКОГ РАЗВОЈА
ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2020/2021. година

ТЕСТ

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

ПРИЈЕМНИ ИСПИТ ЗА СЕЛЕКЦИЈУ УЧЕНИКА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ГИМНАЗИЈЕ
ЗА ШКОЛСКУ 2021/2022. ГОДИНУ
ИБО ПРОГРАМ

УПУТСТВО ЗА РАД

- За решавање теста предвиђено је **90 минута**.
- Пиши читко, ћириличким словима, водећи рачуна да твоји одговори буду разумљиви, али и граматички и правописно исправни (посебно обрати пажњу на употребу великог слова).
- Када решаваш задатке у којима се од тебе очекује да нешто допишеш, увек користи пуне називе; скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати именица, а не им. или локатива не лок. и слично).
- Задатке не мораш да радиш према редоследу којим су дати.
- Коначне одговоре напиши **хемијском оловком**. Док решаваш задатке, можеш да користиш графитну оловку, резач и гумицу.
- У задацима са више понуђених одговорана **добијају се бодови** уколико је поред тачних заокружен и нетачан одговор.
- Не признају се одговори који су написани графитном оловком, као ни одговори који су прецртани и исправљани.
- Ако завршиш раније, предај тест и тихо изађи.

Желимо ти много успеха на пријемном испиту!

* Тестове, као ни делове тестова, није дозвољено умножавати нити јавно објављивати без претходне сагласности Министарства просвете, науке и технолошког развоја.

1. Заокружи **слова** испред примера који су написани у складу с правописним правилом о писању футура I.

- а) Снаћи ћемо се за тест.
- б) Ићићемо на море.
- в) Отворићемо одмах поклоне.
- г) Брину ћемо о томе касније.
- д) Извућићемо се на сналажљивост.

2. У реченици из приповетке Лазе Лазаревића *Први њуџ с оцем на јуџрење* подвуци **непроменљиве речи**.

Дође са њима још некакав Пера Зелембаћ, свињарски трговац, који, веле, ради и у Пешти.

3. Поређај називе књижевних језика код Срба до Вукове реформе. Најстарији облик означи бројем 1, а најмлађи бројем 3.

- ___ рускословенски језик
- ___ славеносрпски језик
- ___ старословенски језик

4. Прочитај кратак одломак из беседе *О њричи и њричању* Иве Андрића. Обрати пажњу на значење подвучене речи.

Кад је реч о приповедању које има за предмет прошлост, треба напоменути да има схватања према којима би писати о прошлости требало да значи пренебрегнути садашњицу и донекле окренути леђа животу. Мислим да се писци историјских приповедака и романа не би сложили са тим и да би пре били склони да признају да сами стварно и не знају како ни кад се пребацују из оног што се зове садашњост, у оно што сматрамо прошлошћу.

Заокружи слово испред тачног одговора.

У наведеном одломку реч **пренебрегнути** значи:

- а) преправити;
- б) занемарити;
- в) објаснити;
- г) улепшати;
- д) пренагласити.

5. Повежи писмо са културом тако што ћеш на црти написати број који стоји испред одговарајућег писма.

___ египатска	1 – клинасто писмо
___ хебрејска	2 – алфабет и абецеда
___ грчка и римска	3 – хијероглифско писмо
___ сумерско-вавилонска	4 – хебрејско писмо

6. Прочитај уводну строфу из песме *Орао* Ђуре Јакшића. Одреди врсту строфе и риме.

Близо до неба гора је чарна,
Не треба орлу тек један лет
Само да пусти крила немарна –
Презр'о је – давно презрени – свет.

А. Врста строфе:

Б. Врста риме:

7. Прочитај одломак из *Хиљаду и једне ноћи* и одреди облик казивања.

Допрло ми је до ушију да је један трговац, из града који се зове Синд, имао велику имовину. Он је спремио свежеве и робу, па је отишао у неки град да их тамо прода, а за њим пођоше два подмукла човека. Они натоварише нешто своје имовине и робе и претвараху се пред трговцем да су и сами трговци и да су пошли с њим, а кад се зауставише на првој станици да се одморе, ти људи се договорише да преваре трговца и да му одузму оно што има.

Који облик казивања преовлађује у одломку?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) дескрипција
- б) нарација
- в) унутрашњи монолог
- г) монолог

8. У уводним стиховима *Хасанаџинице* јавља се стилска фигура која се састоји од питања, више понуђених одговора, негирања понуђених одговора и тачног одговора. Напиши назив те стилске фигуре.

Шта се б'јели у гори зеленој?
Ал' је снијег, ал' су лабудови?
Да је снијег, већ би окопнио,
лабудови већ би полетјели.
Нит' је снијег нит' су лабудови,
него шатор аге Хасан аге.

Стилска фигура: _____

9. Који мотиви и приче повезују *Еј о Гилјамешу* и старозаветну књигу *Посијање*?

Закружи слово испред тачног одговора.

- а) мотив безгрешне љубави и прича о издаји
- б) мотив потопа и прича о првом човеку
- в) мотив братоубиства и прича о жртвовању сина
- г) мотив стварања прве жене и прича о два града пуна разврата

10. Како се зове жанр у средњовековној књижевности који приказује живот и подвиге светитеља?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) летопис
- б) хроника
- в) житије
- г) канон

11. У петом певању из *Пакла* Дантеа Алигијерија песник се обраћа свом водичу Вергилију да му објасни приказ вечних мука пред којим су застали. Прочитај одломак и одговори на питање.

Учитељу, ко су ове сене
што их црни дух тако кажњава?
„Прва о којој желиш да чујеш од мене”,
рече ми, „царица се звала
за многе народе оновремене.
Блуду се је до те мере одала
па је похоту озаконила
да спере срамоту у коју је пала.
Друга је она што се због љубави уби ојађена
и не би верна Сихејевом пепелу;
ту је и Клеопатра распаљена.
Јелену види која, с ватром у телу,
толико зла дозива, па Ахилова тамо је сена
који се за љубав борио пред смрт невеселу”.

Који су грех починили преступници смештени у другом кругу Дантеовог *Пакла*?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) пакост и гнев
- б) гордост и завист
- в) прељубу и разврат

12. Прочитај песму *Црно диво у сриу* Гаврила Стефановића Венцловића, па одговори на захтев.

*Велики се њо ђаво,
као црни диво у сриу њнезди.
Ево сам то видим
да неки други завичај злочест,
у моме телу војује
супроћ мога умља.
И који је тај други,
поснажнији закон
од божија закона?
Јест и врло поснажнија
човечија жеља и зла ћуд,
којано нит се кога боја боји,
ни мора, ни дуге болести
и зле несреће,
ни саме вечне муке.*

Прва два стиха представљају мото песме. Која је његова уметничка функција?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Истиче погубност телесних уживања.
- б) Указује на важност скромног живљења.
- в) Наглашава тему немилосрдности судбине.
- г) Уводи тему сукоба добра и зла у човеку.

13. Прочитај одломак из комедије *Тврдица* Јована Стерије Поповића, па одговори на захтев. Док читаш, обрати пажњу на лик Кир Јање.

ЈАЊА: Пан метрон аристон. Красно грчко мудрост. Све сос мера, све сос мера, па ћиш дођиш до велика слава. Ама проклето садашње свет оћи све високо: оћи мумузу, оћи бал, оћи кафана, оћи свилена кадифа. О тис ананкис! Оћиш мода! Камо аспри? Гледиш на барон, гледиш на господа? Каимено! Не знаиш да ћи да пропадни свет? Нема шпекулација, нема трговина. [...] Сад је дошло време да човек иди без чизму.

ЈУЦА: И то би лепо јошт' било!

ЈАЊА: Што ти ту говориш, шкиљи? Море, знаиш ли што је свет? Седиш како милостиво госпођа, чекаш дванаест сата да једиш, да пииш, да спаваш. Што ћиш да једиш, што да пииш? Што си стекла? Кад је било рат, кад је било кугу, да мори мало толики људи? Море, пропадниш, море, пропадниш, кукавицо!

ЈУЦА: Нисам се том надала да ћу код вас пропасти.

ЈАЊА: Ниси си надала, што си си надала? Да си возиш на четири коњи, да ти служи катану? Сучи рукаву, кукавицо, па чувај твоја кућа, ако мислиш да имаш леба и сол.

Заокружи слово испред одговарајућег тумачења.

Кир Јања је у наведеном одломку:

- а) подстицајан, јер охрабрује своју жену да и сама почне да зарађује;
- б) предострожан, јер страхује од изненадне личне материјалне пропасти;
- в) сноб, јер сматра да је неопходно угледати се на богатије од себе;
- г) љубоморан, јер заузима непријатељски став према господи.

14. Прочитај песму *Азра* Хајнриха Хајнеа, па одговори на захтев.

Крај танана шедрвана
Гдје жубори вода жива
Шетала се сваког дана,
Султанова ћерка мила.

Свако вече једно момче
Стајало крај шедрвана,
Како време пролазило;
Момче блеђе, блеђе било.

Питала га једног дана
Султанова ћерка мила:
„Казуј робе, одакле си,
Из племена којег си?”

„Ја се зовем Ел Мухамед
Из племена старих Азра
Што за љубав живот губе
И умиру када љубе.”

Заокружи **слова** испред мотива које уочаваш у песми.

- а) мотив страдања због љубави
- б) мотив божанске лепоте
- в) мотив сталешке разлике
- г) мотив сплина
- д) оријентални мотив

15. Прочитај одломак из солилоквија владике Данила из *Горскої вијенца* Петра Петровића Његоша, а потом одговори на захтев.

А ја што ћу, али са киме ћу?
Мало руках, малена и снага,
једна сламка међу вихорове,
сирак тужни без нигђе никога...
Моје племе сном мртвијем спава,
суза моја нема родитеља,
нада мном је небо затворено,
не прима ми ни плача ни молитве;
у ад ми се свијет претворио,
а сви људи паклени духови.

Која својства романтизма препознајеш у одломку?

Заокружи **слова** испред тачних одговора.

- а) објективна слика стварности
- б) изражена субјективност и осећање усамљености
- в) рационализација друштвених и историјских прилика
- г) песнички израз који се везује за народни говор
- д) песнички израз који се везује за славеносрпски говор

16. Прочитај песму Лазе Костића *Међу јавом и мед сном*, а затим одговори на захтев.

Срце моје самохрано,
ко те дозвола у мој дом?
неуморна плетисанко,
што плетиво плетеш танко
међу јавом и мед сном.

Срце моје, срце лудо,
шта ти мислиш с плетивом?
ко плетиља она стара,
дан што плете, ноћ опара,
међу јавом и мед сном.

Срце моје, срце кивно,
убио те живи гром!
што се не даш мени живу
разабрати у плетиву
међу јавом и мед сном!

Из које књижевне традиције песник преузима мотив „старе плетиље”, која „дан што плете, ноћ опара”?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) из средњовековне књижевности
- б) из античке књижевности
- в) из народне књижевности
- г) из романтичарске књижевности

17. Прочитај строфу из песме *Santa Maria della Salute* Лазе Костића. Док читаш, обрати пажњу на подвучени стих.

Зар мени јадном сва та дивота?
Зар мени благо толико све?
Зар мени старом, на дну живота,
та златна воћка што сад тек зре?
Ох, слатка воћко танталског рода,
што ниси мени сазрела пре?
Опрости моје грешне залуте,
Santa Maria della Salute.

Заокружи слово испред одговарајућег тумачења.

Када лирски субјекат вољену драгу назове **воћком танталског рода**, он осећа:

- а) да постоји раздор међу њима, настао због ненамерне грешке, те је моли за опроштај;
- б) неизмерну бол и патњу, јер јој је открио своју слабост коју она може да злоупотреби;
- в) несавладив страх од неуспеха и да је његов љубавни труд сасвим обесмишљен;
- г) муке које су изазване близином онога што жели, али не може то и да досегне.

18. Прочитај наведени одломак и одговори на питање.

Случај је највећи романијер на свету: ко хоће да буде плодан, нека га само изучи. Пошто је француско друштво требало да буде историчар, ја сам могао бити само његов секретар. Пописујући пороке и врлине, скупљајући најглавније случаје страсти, сликајући карактере, одабирајући најважније друштвене догађаје, правећи типове спајањем већег броја ознака истородних карактера, можда сам могао успети да напишем историју коју су заборавили толики историчари, историју нарави.

Који писац је себи доделио улогу „секретара француског друштва“?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Молијер
- б) Виктор Иго
- в) Оноре де Балзак
- г) Ги де Мопасан

19. Прочитај одломак из романа *Ана Карењина* Лава Николајевича Толстоја. Обрати пажњу на опис јунакиње.

Бал је тек почео, кад Кити и њена мати ступише на велике, јако осветљене степенице. [...] Ана није била у љубичастој хаљини, што је Кити као неминовно желела, већ у црној сомотској хаљини, која је показивала њена округла, као од старе слонове кости извајана пуна рамена и прса и обле руке с танком мајушном шаком. Цела је хаљина била украшена венецијанским свиленим чипкама. На глави, у њеној црној коси, која је била сва њена, без ичега туђег, налазио се полувенчић од цвета дан и ноћ, и такав исти висио је и на једној црној траци о појасу између белих чипака. [...] Кити је виђала Ану сваког дана, била је заљубљена у њу, и увек ју је замишљала у љубичастој хаљини. [...] Сад јој тек постаде јасно да Ана није ни могла бити у љубичастој хаљини, да њена лепота и јесте баш у томе што се она увек издваја од тоалете, што хаљина на њој никада не може падати у очи. [...] У тај мах прилазио је Вронски.

– Е, кад се данас мора играти, хајдемо – рече она, не опажајући да јој се Вронски клања.

Из перспективе којег лика је описана Ана Карењина на балу?

Одговор: _____

20. Прочитај одломак из сатиричне приче *Даниа* Радоја Домановића, па одговори на питање.

Снио сам страشان сан. Не чудим се самом сну, већ се чудим како сам имао куражи и да сањам страшне ствари, кад сам и ја миран и ваљан грађанин, добро дете ове намучене, миле нам мајке Србије, као и сва друга деца њена. 'Ајде, да речем да ја правим изузетак од осталих, али не, брате, већ све на длаку радим што и други, а понашања сам тако пажљива да ми нема равна. Једаред сам видео на улици откинуто сјајно дугме од полицијске униформе, загледах се у његов чаробни сјај и таман хтедох проћи, пун неких слатких мисли, док ми одједном задрхта сама рука па право капи; глава се сама приклони земљи, а уста ми се развукоше на пријатан осмех, којим обично сви ми старијег поздрављамо.

Какав је однос приповедача према власти и народу?

Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Објективан, осуђује народ и попустљивост владајућег режима.
- б) Идеалистички, велича властити народ, као и власт.
- в) Позитиван, подржава идолопоклонство народа и ауторитарно уређење.
- г) Ироничан, критикује понизност грађана и репресивну владавину.

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!

Комисија:

1. _____

2. _____

3. _____

Контролор:

4. _____

Школа	
Место	
Презиме и име ученика	